

ARCHA

ZPRAVODAJ O VÝCHOVĚ A VYUŽITÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE
4/2019

foto Martin Kříž

Učíme se **VENKU**

The INDOOR generation?

Jsou děti venku – v přírodě – ohroženým druhem?

„V lese jsem pozorovala, jak některé děti nevědí, co si počít, bloumají. Pohled na třetáka bušícího deset minut klackem do stromu mi připadal smutný. Hochu, cos dělal, když ti byly tři? Některé děti se neuměly pohybovat v terénu, jiné nebyly zvyklé chodit pěšky vůbec. Tak jsem začala chodit do lesa častěji, aby si děti mohly hrát s klacky, hrabat se v hlíně, listí. To často nemohou ani doma na zahradě – nejčastěji anglický trávník, trampolína, bazén. Pozorovala jsem, co to s dětmi dělá. Viděla jsem posun k spontánnosti, radosti, oblibě lesa. A objevování přírody. Umět se zabavit a cítit se dobře v přírodě se některé děti musí naučit – chce to čas. Děti v lese ze začátku lítají a křičí, není to pro mě moc pohoda. Trvá tak dva měsíce (při režimu les jedenkrát týdně), než se děti trochu zklidní a jsou vnímavější.“ Takové jsou zážitky Zoji Zlonické z družiny ZŠ Kunratice.

Každé druhé české dítě je venku méně než hodinu denně, ukázal výzkum České děti venku, provedený Nadací Proměny Karla Komárka v roce 2016. I to byl jeden z důvodů, proč jsme založili iniciativu Učíme se venku. Čas trávený venku je zásadní pro zdravý vývoj dětí. Někdy zapomínáme, co vše dětem přináší:

- **Učit se venku děti baví** – Hraní venku je názorné, třírozměrné, pestré. Přináší mnoho nových podnětů nejen pro naše smysly, ale i pro naše myšlení.
- **Hraní venku podporuje zdraví dětí** – Pobyt a pohyb venku snižuje nadváhu a obezitu, zlepšuje fungování imunitního systému a snižuje počet nemocí.

- **Zvedá spokojenost a náladu dětí i učitelů** – Kontakt s přírodou významně přispívá k duševnímu zdraví a pohodě. Snižuje stres, úzkosti a deprese.

- **Zlepšuje vzdělávací výsledky** – Co se naučíme skrze zážitky venku, se v mozku ukládá hlouběji a snadněji se vybavuje. Kontakt s přírodou zlepšuje pozornost a soustředění.

- **Posiluje vztahy mezi dětmi i s učiteli** – Venku děti rozvíjejí nejen své znalosti, ale současně i emoční a sociální inteligenci. Snižují se důvody ke vzniku agresivity a násilí.

- **Zvyšuje zájem o objevování** – Spojení se skutečným světem přináší pocit smysluplnosti učení. Roste pocit uspokojení z vlastního bádání.

- **Učit se venku je přirozené** – Děti se učily venku více než 99 % lidské historie. Jsou na to připravené. Vědecké výzkumy v posledních letech přesvědčivě dokazují, že právě pobyt, hra a učení dětí venku má rozsáhlé přínosy pro jejich fyzické, psychické a sociální zdraví, pro jejich celkový rozvoj a pro jejich vzdělávání. Je skvělé, že je tu tolik oddílů, klubů, kroužků, a hlavně vedoucích, kteří a které berou děti ven, pro něž je „normální“ být s dětmi venku, objevovat nebo se umazat. Potřebujete další argumenty, proč je pro děti zásadní čas venku? Přečtěte si knihu *Děti venku v přírodě: ohrožený druh?* Proč a jak je učení venku přínosné, to najdete v knize *Tajemství školy za školou* (obě volně ke stažení na www.ucimesevenku.cz/stahuji). Vyzkoušejte i řadu aktivit a her z: www.ucimesevenku.cz

Justina Danišová, metodička
vzdělávacího centra Tereza, z.ú.
foto Tereza, z.ú.

Zpravodaj ČRDM o výchově a využití volného času dětí a mládeže

Registrace
Ministerstvem
kultury: MK ČR 8135
Tematická skupina
13/A8,
ISSN 1212 – 5016
Podávání novinových zásilek
povoleno Českou poštou, s.p.,
odštěpný závod Přeprava,
č.j. 1259 / 99 ze dne 29. 3. 1999

Redakce:
Jiří Majer – vedoucí redaktor
Adresa redakce:
Česká rada dětí a mládeže,
Senovážné náměstí 977/24,
110 00 Praha 1
tel.: 211 222 870
e-mail: archa@crdm.cz
IČO: 68379439
Grafická úprava, sazba a lito
Michala K. Rocmanová, akad. mal.
Tiskne REFOS, Praha

21. ročník
Toto číslo vyšlo v červnu 2019.

Fotografie z archivu ČRDM
a jejích členských organizací.

Foto na titulní straně
Martin Kříž, ZS Morava

Zpravodaj Archa je nekomerční
tiskovinou, která není určena
k prodeji. Tisk zpravodaje finančně
podpořilo Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy.

Podrobné informace ke zpravodaji
Archa: <http://crdm.cz/archa>

neobejde bez pečlivého určení druhu. A co teprve rostliny, které neprchnou ani před trochu hlučnější skupinkou dětí! Pokud s sebou nemáme v terénu atlas nebo určovací klíč, není problém rostliny i s detaily vyfotit a v klubovně dokončit bádání. Zajímavý je i drobný hmyz.

Venku se také „učíme“ s mapou i bez mapy orientaci. Používáme i GPSky, ale chceme, aby děti nebyly odkázané jen na techniku. Chceme, aby se dokázaly rozhlednout po krajině a společně i jednotlivě vymyslet, kde jsou a kam půjdou. Také okolí studánek, které mapujeme, nabízí spoustu možností pro objevování a bádání venku.

Nejsme skalní přírodovědci, jak by se z předchozích řádků mohlo zdát. Oddíly jezdí na cyklovýpravy, venku hrajeme spoustu her, dozvídáme se zajímavosti z naší historie, ale i to je přece „učení“, takové nenápadné, bez zkoušení, bez známkování... a v partě kamarádů.

Od jarního probouzení přírody a květů přes plody až k pobytovým stopám v zimě, dobře viditelným hnízdům na stromech... Každé roční období v přírodě nabízí širokou paletu příležitostí a stojí za to se přiměřeně obléci a about, a vyrazit ven!

Jana Stibralová,
Mladí ochránci přírody, z.s.
www.emop.cz
foto archiv MOP

VENKU jsme doma

Ve spolku Mladí ochránci přírody, z.s. tak nějak automaticky předpokládáme, že se „učíme“ venku.

Přijde nám to jako samozřejmost, ale říkám si, že to možná úplně nor-

mální není... Jen nepoužíváme slovo „učení“, protože evokuje povinnou školu.

Do oddílu děti i vedoucí chodí dobrovolně, protože chtějí, protože je to baví – na pravidelné odpolední schůzky, o víkendu jezdí na výpravy, o prázdninách na tábory. Na každé akci se děti nenápadně něco naučí, ať už jde o konkrétní vědomosti nebo nejrůznější dovednosti, komunikaci, spolupráci, sociální rozvoj osobnosti, občanské postoje,... Často k tomu využíváme přírodu.

Při zimním čištění ptačích budek objevíme v budce i plcha nebo netopýra, veverčí zásoby, podle typu hnízda dokážeme určit loňské ptačí obyvatele nebo prozkoumáme staré sršní hnízdo, které jsme z budky vyndali. V některých budkách jsou hnízda z bláta ztvrdlého na kámen, v jiných z mechu. Najdeme v nich peříčka, klacíky, listí, ale i srst lesních zvířat nebo třeba štětiny z divokého prasete. Toto všechno si děti zapamatují daleko lépe, když to vidí, když drží staré hnízdo v ruce, než

kdybychom jim o tom jen vyprávěli. A navíc lezení na žebřík a sundávání a věšení budky zlepšuje i koordinaci pohybu, činnost posiluje spolupráci mezi dětmi.

Mezi našimi vedoucími jsou zkušení kroužkovatelé ptáků, a tak mají děti možnost prohlédnout si ptačí zpěváky pěkně zblízka a naučit se je určovat nejen podle obrázků v příručce. Naše oddíly se zapojují i do terénního zimního sčítání ptactva, které se

ŽABÍ KONCERT na Želichově

Na malém statku na samotě u lesa se pravidelně schází Rod ze Želichova. Je to skupina dětí různého věku, většina z nich je členem organizace Ligy lesní moudrosti a všichni se scházejí dobrovolně, zdarma, s nakažlivou radostí a očekáváním, co nového se jim přes víkend povede.

Již tradičně je jednou z nejžádanější jarních událostí pozorování žab. A co jsme letos viděli?

V pátek odpoledne jsme se vydali k spodní tůňce prozkoumat žabí vajíčka. V místě, kde jich bylo nakladeno nejvíc, jsme naměřili o celý stupeň teplejší vodu (18.8) než ve zbytku tůňky a o 5 stupňů více, než je v horním rybníku Křčtičáku (kde zatím nejsou vajíčka vůbec žádná). Děti vy-pozorovaly a zakreslily do vlastnoručně vyráběných sešitků tři fáze růstu vajíček ropuchy: kuličky, rohlíčky a následně mrňavé pulčičky v roztrhaném slizu. Dopoledne žabí samci soupeřili o svou Miss Ropuchu. Děti bavilo chytat přeby-tečné samečky do lakrosek, házet je do kýble a vytvářet nové páry.

Bystřejší průzkumníci si všimli, že ropucha, případně sko-kanka, je mnohem větší než ropušák či skokan. Zadní nohy má dvakrát tak dlouhé jako přední. Má na sobě tmavě hnědé fleky (asi bradavice, ve kterých má údajně slabý jed, ale to se nám nepotvrdilo). Okolo panenek má oranžovou duhovku. Umí plovat. Když se potápí, dokáže zaklapnout nosní dírky a kvákání v rezonujícím kyblíku pěkně bolí do ucha.

Večer jsme si do noci vynesli spacáky a deky. Abychom si vychutnali skřehotání a mohli jsme při něm i usnout jako při pohádce na dobrou noc. Žáby kvákaly ve třech vlnách. První hlas začal, druhý odpověděl, postupně zpomalil a uti-chal, pak ta nejmohutnější žába vydala povel, třetí hlas nastoupil na scénu a všichni zpěváci ho doprovází. A tak pořád dokola. Dokud je to nepřestane bavit. Nebo dokud neusnete.

Máme radost, obrovskou radost, že zpívají. I přesto, že jich je letos o 80% méně než loni. I přesto, že nikdo neví, jak to s nimi v tomto strašidelném suchu půjde dál. Ty žáby a jejich skřehotání mě uklidňují. Nestarají se o to, co s nimi bude. Radují se z toho, co je. Teplá noc.

Text i foto Irena Pešoutová
Liga lesní moudrosti
www.woodcraft.cz

Jak si vychovat NÁSTUPCE

Letní sezona se blíží! Připravujeme se na nejrůznější soutěže, výlety, soustředění a samozřejmě letní tábory. Tradičně bývá jedním z náročných úkolů zabavit teenagery.

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SH ČMS) již dvě desetítky let připravuje dvoutýdenní vzdělávací pobyty pro hasiče ve věku 15–18 let, kteří mají zájem o práci s dětmi a mládeží v kolektivech mladých hasičů. Takzvané Letní školy instruktorů (LŠI) se konají v Jánských Koupelích a Malých Svatoňovicích.

Obsahová náplň LŠI zahrnuje několik oblastí. Vzdělávací část je průpravou na práci instruktora. Klasické přednášky a semináře se věnují tématům z pedagogiky, psychologie, bezpečnosti při činnostech s dětmi, předpisů SH ČMS, zdravotní a chybět samozřejmě nemohou Směrnice hry Plamen a celoroční činnosti dorostu. Vedle toho jsou zapojeny také netradiční způsoby výuky, zejména praktická výuka. A tak si lišáci (účastníci LŠI) přímo zkoušejí práci s dětmi, účastníky paralelně probíhající letního tábora. Realizují pro ně rozmanité programy v lese, na hřišti i v klubovně. Soutěže jednotlivců a družstev rozvíjejících rychlost, obratnost, motorické a smyslové schopnosti dětí slouží zároveň jako inspirace pro práci s mladými hasiči. Pak je tu sportovní část zaměřená na hasičskou oblast, na nácvik jednotlivých disciplín hry Plamen a soutěží dorostu.

Opomenuty nejsou ani kolektivní hry či individuální závody. Kromě samotného pohybu to frekventantům opět přináší celou škálu námětů pro sportovní činnost s dětmi. Velmi atraktivní je zařazení tzv. polních dnů, kdy všichni účastníci vyrazí společně do přírody. Zpravidla tři dny a dvě noci musí frekventanti prokázat své schopnosti při pobytu v přírodě. Přechájejí tak noc v provizorních přístřešcích, které si sami vybudují, a postarat se musejí rovněž o přípravu stravy na ohni. Krom toho je pobyt v lese doplněn o hry a plnění specializací mladých hasičů. Zábavné jsou netradiční tematické rozcvičky – cvičí se ve stylu baletu, jógy, aerobiku, spartakiády, diska, zumbly, ale třeba i v vojenském režimu. Lišáci se učí nejen základům táboření, kolektivní spolupráci, ale také musejí zjistit, jaké to je jednat v extrémní či nečekané situaci.

Obsahová náplň Letní školy instruktorů neopomíná ani vlastní tvořivost účastníků – uzlování, tvorba vlajek, kronik, deníků, písniček, básniček či drobných výrobků z přírodních i jiných materiálů. V nabitém programu se samozřejmě objevují i aktivity mládeže tohoto věku oblíbené, jako jsou zábavné taneční nebo hudební večery, společenské hry apod. Nezapomíná ani na základní pravidla společenského chování a základy, které se velmi dobře zúročí na závěrečném „maturitním plese“.

Frekventanti na závěr absolvují písemnou část „maturity“, což je test skládající se ze 150 otázek, a praktickou část, při níž například ve dvojicích sestavují a realizují půlhodinový program pro zhruba dvanáctičlennou skupinku dětí z tábora. Úspěšní absolventi mohou působit jako instruktoři dětí a mládeže.

Jaroslava Čečrdlová
foto archiv SH ČMS

3x TOMÍCI

Za vlky do Srní

Nedaleko Horské Kvildy v obci Srní se nachází krásné návštěvnické centrum s výběhem vlků. Při příchodu do hlavní budovy se nás ujal jeden z průvodců, úvodní informace doplněné o živé záběry vlků nás natolik vybudily, že jsme se ihned vydali trasou směrem ke smečce. Pro nedočkavé či méně zdatné tomíky je k dispozici kratší trasa vedoucí přímo k výběhu. My, Dakoti, jsme však tomíci pevní jako skála, proto jsme se vydali při naší návštěvě trochu delší trasou. Po cestě jsme míjeli naučné cedule s ukázkami stop lesní zvěře. Víme tak už, jak rozeznat stopy vlčí od stop liščích, také víme, jak poznat, zda se zvíře procházelo či za něčím uhánělo.

Po chvíli chůze plní napětí a očekávání jsme se konečně dostali k samotnému vlčímu výběhu, nad kterým vede dřevěná lávka, ze které máme rozhled do všech stran. Nezapomeňte se dívat i pod sebe, nejeden vlk se tam před vámi může schovávat. Celá smečka čítá 14 jedinců. Na první pohled je od sebe nerozeznáte, můžete ale hádat, který z nich že je ten alfa samec?

Každý z nás se snažil spatřit alespoň na okamžik všech 14 vlků. Chvilku to trvalo, ale nakonec se povedlo. Proč je vlk příkrčený, napjatý nebo má stažený ocas? Všechno se dozvíte z dřevěných cedulí, které si můžete prohlédnout při zastávkách. Po návratu do budovy můžete v místním sále zhlédnout krátká videa nebo si vyslechnout poutavou přednášku o tom, jak se chová alfa samec, kdo je ome-ga člen smečky, co vlci jedí, proč je výběh rozdělen do

několika částí, jak jsou vlci krmeni nebo např. kde se s nimi můžeme setkat ve volné přírodě.

Dakotům se návštěva tak líbila, že nikdo nestál ani o svačinku! A co vy? Nechystáte se také do Srní?

Určitě to stojí za to!

*Kristýna Kvíky Beránková,
TOM Dakoti, Česká Lípa*

TOM Maracaibo čistil les

Tomíci z oddílu Maracaibo promptně zareagovali na výzvu správce Kusalína, Jiřího Homolky. Ten sháněl pomocníky na čištění lesa, který patří sousedce a farmáře Janě a v kterém vede zároveň i cesta na naši chaloupku. Sousedka Jana zas vlastní traktor, kterým nám pomohla vyvézt vrtnou techniku k chalupě k zhotovení vrtu na pitnou vodu.

Tomíci se tak učili hned dvakrát. Sami si vyzkoušeli, jakou práci dá odklidit větve po těžbě dřeva a zároveň, jak je fajn si vzájemně vypomoci.

Pracovní nasazení pomocníků bylo úžasné a Jana byla až dojatá. Na druhou stranu si třinečtí tomíci pochvalovali sekanou a bramborový salát na oběd a úžasné šunkofleky k večeři, které jim Jana se svou maminkou nachystaly. Spokojenost byla na obou stranách.

*Jiří Homolka,
správce Kusalína*

Vítání jara na Rezavce

Dlouhá léta jsme na první jarní akci chodili na Čvachtalku. Je to louka mezi stromy, ani ne 500 metrů od zastávky tramvaje. Bohužel majitel lesa tam poslední roky dělá stále

binec – pokácí stromy, nechá všude větve a rozjezdí trávu traktorem. Tak jsme letos vzdali neustálé uklízení a vydali se jinam.

Chtěl jsem našim ukázat přírodní rezervace, které jsou přímo v Ostravě. Vyšli jsme ze Svinova přes Dubí k Rezavce. Podlezli jsme železniční most a vstoupili do pralesa. Polanský les je lužní les, bohem zapomenutá oblast, která se

táhne od silnice Rudná až do Polanky. Všude kolem zeleno – medvědí česnek. Zapomenuté klenby mostků, popadané kmeny stromů, které nikdo neuklízí, a modrá obloha nás provázely celou cestu až na nekonečné louky podél Odry až do Polanky, kde jsme si zahráli spoustu her.

Karel Zavadský – Hroch,
TOM 4345 Paprsek, Ostrava-Krásné Pole

DOBRODRUŽSTVÍ s bochnatkou

Správný tábor se neobejde bez celotáborové hry. Velmi úspěšná byla například naše Expedice Drosera (rosnatka), jelikož masožravkami jsou pralesy na Třeboňsku pověstné. Kromě řady výzkumů, her a výprav se děti jeden den zaměřily na bádání v oblasti bochnatek. Bochnatka americká je zavlečená sladkovodní houba, která byla u nás poprvé objevena právě na našem táborovém rybníku, na Novém Kancířích. Děti měly za úkol tohoto prapodivného tvora prozkoumat. Vymyslely obdivuhodné metody. Celý den mladí badatelé bochnatky pitvali a posuzovali pod mikroskopem (zajímalo je, zda je to jedinec či celá kolonie), zkoušeli, jak reaguje na

různé podněty (vařili ji, solili, sledovali reakci s octem...). Další mapovali výskyt po rybníce a zakreslovali do map, jiní vážili jednotlivé chumáče bochnatek a hledali tu největší, nejtěžší, ale i nejkrásnější. Výsledné odborné symposium bylo už jen třešničkou na dortu.

Odrhnout děti od výzkumu bochnatky byl velký problém. Jedna absolventka tábora se navíc výzkumem natolik nakazila, že bochnatka byla další rok tématem její středoškolské odborné činnosti. Nyní i díky výzkumu bochnatek studuje Přírodovědeckou fakultu Masarykovy univerzity v Brně.

O tom, jak správně bádát, jak si klást

otázky a hypotézy, jak bádát a následně výzkum prezentovat, se dozvíte na stránkách **www.badatele.cz**.

Text a foto Martin Kříž
Autor je programovým ředitelem
ekocentra Chaloupky
a vedoucím Zeměpisné společnosti
Morava

Soutěž ČSOP ZLATÝ LIST

Zlatý list je přírodovědná soutěž dětských kolektivů, dlouhodobě pořádaná Českým svazem ochránců přírody, dříve známá jako Zelená stezka – Zlatý list. Ústředním bodem soutěže je tzv. terénní stezka – okruh v přírodě se stanovišti a odborníky, kteří zadávají soutěžní úkoly a kontrolují dodržování fair-play. Soutěž je rozdělena na dvě kategorie a tři postupové úrovně – základní kola, krajská kola a národní kolo, což umožňuje nastavení úkolů pro různě staré a nadané soutěžící. Do národního kola lze

postoupit, kromě vítězství v krajském kole, také pomocí tzv. Divoké karty. Tu získá soutěžící kolektiv, který plní Dobrovolné úkoly.

Dobrovolné úkoly jsou čtyři úlohy, postupně zveřejňované na stránkách soutěže (**www.zlatylist.cz**; sekce úkoly). Nejsou povinnou součástí soutěže, ale kolektiv autorů se velmi snaží, aby úkoly k vypracování samy podněcovaly a nedaly se jen najít na Wikipedii. Kolektivy, které se k plnění rozhodnou, čeká spousta dobrodružství. Někdy je potřeba, aby se z dětí stali stopaři mravenců, pozorovatelé pavoučí zdatnosti, lovci vodních breber, sběrači šišek, pěstitelé hrachu v zasolené vodě z příkopu, průzkumníci hálek či tiší posluchači okolí. Cílem je nejen zlepšit znalosti dětí, ale také prohloubit jejich vztah k dané problematice. Když mají družstva svá bádání hotová, vytvoří plakát na způsob vědeckého posteru, kde prezentují své výsledky. Tento plakát doručí do kanceláře SMOP, kde několikačlenná porota odborníků vybere vítězné družstvo. Autoři nejlepšího plakátu postoupí do aktuálního národního kola.

Český svaz ochránců přírody

KAMÍNKÁ 2019

aneb Všechny cesty vedou do Prahy

Na tom, že Praha je uzel mnoha dopravních tras, křižovatka nespočtu spojů a řady druhů dopravy, byla postavena grafika letošního ročníku Kamínek (od webu a Facebooku přes informační materiály, visačky, trička...), orientační systém i všemožné nápisy a cedule v ZŠ Jižní.

Především se to ale ukázalo v praxi, protože cestu do Prahy si ve dnech 12. až 14. dubna našel v posledních letech nevídaný počet účastníků.

Na letošním ročníku největší pionýrské vzdělávací akce se jich za inspirací, výměnou zkušeností a setkáním s kamarády sešlo přes 250.

Mé první setkání

s pionýry, kteří na Kamínka zavítali, proběhlo trochu překvapivě už cestou. Poněkud prochladle jsem přešlapoval na zastávce autobusu, který mě měl dovézt posledních pár stanic, když kolem mne probíhala skupinka mládežníků povzbuzovaná vedoucím. Asi nějaký sportovní tým, říkal jsem si, dokud jsem si nevšiml pionýrských multifunkčních šátků na hlavách a krcích. V tu chvíli jsem věděl, že jedu správně. A v přehledu programů jsem pak zjistil, že jsem se potkal s účastníky programu nazvaného Ranní výklus po pražských památkách. :)

Co letošní Kamínka nabídla

Tím se dostáváme k nabídce programů, kterých byly jako každý rok desítky, takže každý musel pečlivě vybírat, čemu věnuje svůj čas. Nakoukl jsem jen do několika, o jiných

jsem mluvil s účastníky na chodbách – a sám bych se těžko rozhodoval. Přehled programů nabízel dost témat, která se na Kamínkách vyskytují pravidelně – protože jde v první řadě o inspiraci pro činnost oddílů – a tak tu byly rukodělny pro malé děti i větší šikuly, sporty jako kin-ball, brännball nebo lakros, různé typy her, zdravotvěda, turistika a třeba i povídání o propagaci Pionýra. Na výběr ale bylo i poměrně dost málo typických dělen – jako třeba 3D tisk, ZVOL SI INFO ve světě dezinformací, Hrátky s logikou, LowCost Travel: Jak projet Evropu za pár kaček?, Lezení na stěně – bezpečně nahoru i dolů, Ozoboti pro každého – jak na programovatelné robůtky, Ukázka hašení, Hravá elektronika...

I tady se určitě promítla poloha akce, díky které bylo jednodušší sehnat nepionýrské lektory – těch bylo 30 z celkových 63.

Celou dobu také probíhala „mafiaánská hra“, ve které šlo o to podle fotky najít mezi účastníky svou „oběť“. Žádné mordy se ale nekonaly, hra byla hlavně seznamovací. :)

Co na to účastníci?

Mě osobně (byť jen coby pozorovatele) například hodně zaujalo zkoušení různých druhů smíchu ve velkém kruhu

Na zahajovací rituál se všichni účastníci potkali v tělocvičně. Rozdělili se do skupinek. Na barevné papíry (barvy si vybírali podle toho, jakým dopravním prostředkem přijeli) pak sepsali, co od Kamínek očekávají. Z papírů byly složeny vlaštovky. Kamínka byla symbolicky odstartována společným hozením vlaštovek.

kolem tělocvičny (přesně se to jmenovalo Jóga smíchu). Ale důležité jsou dojmy účastníků, a tak jsem se vyptával a zjišťoval, co se jim líbí, co ne a zkrátka co na akci říkají. A hned musím říct, že jsem neslyšel jediné záporné hodnocení, ani na jednotlivý program, a už vůbec ne na Kamínka celkově. Všichni chválili organizaci, komunikaci, líbila se grafika.

A co konkrétní dojmy a zážitky? **Tady je aspoň několik z nich:**

„Byli jsme na zdravotvědě a tam to bylo super! Byly tam simulace, všechno jsme si vyzkoušeli. Pak nám i řekli, co bylo špatně, co dobře. Bylo to fakt užitečný a dobrý.“
Janča (22)

„Je to moje první taková akce, první Kamínka. Hrozně se mi tu líbí, dozvěděla jsem se se hodně nových věcí na téma

cestování, což mě zajímá, protože bych taky chtěla zkusit cestovat.“
Lucka (17)

„Dojmy jsou určitě super, teď jsme měli hlavolamy a hrozně jsme si to užili, byla tam krásná přednáška, všichni jsme se zapojili, potkali jsme nové lidi.“ Terka (25)

Na kafe do pražské kavárny? Nebo něco nakoupit?

Jak bývá na Kamínkách zvykem, pro účastníky bylo připraveno kromě vlastních programů i něco navíc. Kdo chtěl jen tak posedět a poklábosit nad (opravdu dobrou) kávou, ten zamířil k nápisu „Pražská kavárna“. Pro milovníky deskovek byla otevřená herna MINDOK. A kdo měl náladu nakupovat, mohl se zajít podívat do stánku Liman sport anebo do pionýrského stánku E-mošky.

„Nasbíral jsem zajímavou inspiraci na pohybových hrách. I to, co znám, bylo třeba nějak vylepšený, tak to bylo super.“
Vojta (16)

„Mně se to tu velice líbí. Byl jsem na hlavolamech – a super. Hlavolamy mám rád a ty, co jsme tu viděli, byly bezva. Zaujal mě 3D tisk. S tím jsem neměl vůbec zkušenosti, ale po včerejšku si začínám myslet, že pořídit si 3D tiskárnu není úplně špatná věc, akorát se musí vyřešit recyklování odpadu. Takže já jsem zatím spokojenej!“
Vít (25)

„Za mě perfektní věc: teepee, kde jsem se dozvěděl nové věci, co mě zajímají a jinde bych je těžko pochytil.“
Luděk (35)

„Nejvíce se mi líbily drobné hry v oddíle, ale celkově je akce dobrá.“
Tereza (15)

Organizační tým

Celkem se na organizaci podílelo 31 lidí. V jejich čele stál Láďa Šimek ze 188. PS T.O. Bobříci a jeho pravou rukou byl Ondra Machulda ze 68. PS Lvičata. Všem, kdo přiložili ruku k dílu, patří hlasitě: Díky!

*Jakub Kořínek, Pionýr
foto Pionýr*

DUHOVÉ učení venku

Příroda spojuje zdánlivě nespojitelné

Duha – sdružení dětí a mládeže pro volný čas, přírodu a recesi sdružuje na 3 300 členů v sedmdesáti základních člancích po celém Česku. Ty se s nejrůznějším zaměřením a v širokém spektru věnují rozvoji dětí a mladých lidí. Všechny však spojuje společný cíl, poukázat i v dnešní online době na důležitost soužití člověka v souladu s přírodou.

Duha Bartoňka a Duhová lesní škola (Dulš) pro instruktory a budoucí vedoucí

„Duha Bartoňka se věnuje práci s dětmi a mládeží a její pouto k přírodě je velmi pevné. S dětmi trávíme venku opravdu hodně času a rozhodně toho nelitujeme. Dřív jsme si chodili ven jen hrát, ale teď se snažíme našemu pobytu v přírodě dát nějaký smysl. Učit se. Ne učit jako ve škole, ale učit zážitky, předáváním zkušeností, řešením problémů. Nechceme, aby děti vnímaly přírodu jen jako místo, kde se mohou zabavit, ale také jako místo, kde se jim líbí, kde něco nového poznaly a kam se mohou vrátit, protože místo, kde byly, nezničí,“ představuje Duhu Bartoňku Lucie Rýdlová.

„S lezeckým kroužkem chodíme do skal, kde se děti učí lézt po skalách, jistit, spolupracovat, pomáhat si, rozeznávat stromy, poznávat zvířata, zjistit, že ráno padá rosa a že bez cely bude mokrá spacák. Mám pocit, že menší děti jsou na pobyt a aktivity v přírodě víc zvyklé než ty větší. A právě pro ty větší (15+) pořádáme vzdělávací tábor Dulš nejen pro budoucí vedoucí a instruktory, na kterém projdou souborem přednášek (pedagogika, bezpečnost práce, zdravotní péče), vyzkouší si na vlastní kůži hry a také je pro ně připravený zážitkový program (lezení, sjíždění vody). V roce 2018 jsme na Dulšce zařadili celodenní program, který byl zaměřen na práci v týmu, koordinaci a také manuální

zručnost – účastníci měli za úkol sestavit funkční káru, se kterou absolvují závody. Museli si tedy ve zvolených týmech vytvořit projekt, rozdělit práci a poté z dřevěných částí vytvořit káru, která se bude dát ovládat (zatačet, brzdit) a s ní sjedou kopec v nejrychlejší době. Účastníci byli nadšení, vrhli se do práce – a díky této jednoduché motivaci a možnosti využít kopce za táborem opravdu celý den tvrdě pracovali. A světe div se, bez naší pomoci vytvořili opravdu funkční káry, se kterými pak odpoledne absolvovali několik závodů. Děkujeme za možnost trávit s dětmi tolik času venku. Líbí se to nám a líbí se to i dětem. A to je hlavní.“

Duha Čolci Černčice vede k ochraně a poznávání přírody i veřejnost

Duha Čolci Černčice s jejich přírodovědným oddílem tráví většinu času venku, v malé vesničce v podhůří Orlických hor. Jsou každoročními pořadateli úklidové akce Uklidme Česko. Dobrovolnictví v oblasti ochrany přírody je jim velmi blízké. „V rámci projektu Čolci pomáhají přírodě, rozmisťují na pozemku příbytky pro ptáky, ještěrky, ježky, ale také hmyzí domečky. Třetím rokem pozorujeme život v tůňce, která vznikla za pomoci dobrovolníků po vyklizení staré skládky na místě podzemního pramene v rámci projektu 72 hodin v roce 2016,“ představuje Markéta Poláčková z Duhy Čolci Černčice.

„Skvělou zprávou je, že z původních několika málo dospělých, kteří nám chodili v počátcích projektu pomáhat, se v roce 2018 a 2019 stala parta více než 40 dětských i dospělých nadšenců. Díky tomu se v naší obci letošní rok podařil uklidit celý katastr,“ hodnotí Markéta Poláčková. „Učení venku s tématem Kolem vody jsme nachystali pro děti z prvního stupně místních škol a během dopoledne k nám přišlo kolem 250 dětí,“ má radost Markéta Poláčková. „Děti a vedoucí z naší dužiny pro ně měli nachystané pokusy, pozorování, poznávání ryb a povídali jsme si o tzv. virtuální vodě. Největším zážitkem pro nás bylo to, že jsme mohli ukázat, kolik věcí jde venku realizovat a že učení venku je parádní záležitost. Venku je toho tolik k vidění a poznávání!“

Z teorie v klubovně do praxe s Duhou Tuláci Olomouc

„Znát své město, zejména je-li tak krásné a má-li tak zajímavé historické centrum jako to naše, tak to by měl i ten

táborník, který se snaží co nejvíce prchat ven do přírody,“ říká Olga Palová z Duhy Tuláci Olomouc. „A tak občas vyměníme vláček za tramvaj a přesuneme se z okrajových částí města, kde bydlíme, do centra Olomouce. Samozřejmě s tematickou městskou hrou. V dubnu to byly například Stínadla. Kdo si myslí, že v Olomouci nejsou Stínadla, tak ten se mýlí. Také jsme to netušili, ale přesvědčili se o tom na vlastní kůži. Vyrázili jsme a rázem se z nás staly Rychlé šípy. V uličkách starého města se pohybovali Vontové, Losna, Mažňák, stará Jeremiáška, kostelník i děsivý Široko. Ale hlavně tady byl ten stínadelský poklad uložený v zamčené truhlici. Číselný kód na zámku nikdo neznal. Ten prý ukrývá ježek v kleci, a toho má u sebe Široko. Jenomže i kdybyste ho našli, nepůjčí vám ježka jen tak, musíte mu přinést kousky tajné zprávy, které mu chybí. Kromě toho, že jsme u této městské hry poznali zákoutí staré Olomouce, využili jsme znalosti z šifrování a nasbírali inspiraci k dalším hrám.“

Kromě historického centra Olomouce poznávají hlavně přírodu – rostliny a zvířata a vedou děti k získání tábornických dovedností, které poté aktivně využijí při výpravách a na táborech.

Duha SVČ vyráží za environmentálním vzděláváním do záchrané stanice zvířat

Život člověka souladu s přírodou, to je hlavní výchovný cíl práce s dětmi a mládeží v dužině Duha SVČ z Nového Města na Moravě. Většina jejich akcí a aktivit je proto zaměřena tímto směrem a vede je do přírody samotné nebo do míst, která jim dávají možnost do ní více nahlédnout. „Jednou z našich nedávných akcí byla návštěva Záchrané stanice zvířat v Pavlově u Ledče na Sázavou,“ sdílí zážitek Marie Mertlíková z Duhy SVČ. Stanice v Pavlově vznikla v roce 1989 za účelem ochrany fauny a do roku 2009 byla pod správou Agentury ochrany přírody ČR kraje Vysočina. Jejím hlavním posláním je přijímat a starat se o zraněná, tedy hendikepovaná zvířata, případně o mláďata, která potřebují pomoc a posléze se pak snaží vrátit do přírody. Tato záchraná stanice zajišťuje i environmentální vzdělávání a osvětu, do které se zapojují také „duháči“.

„O tom, že je to vždy zajímavé, a tudíž stojí za návštěvu,

svědčí už jenom názvy jednotlivých vzdělávacích programů. No schválně, co říkáte například na Buď moudrý jako sova, Co se děje v trávě, Co se děje ve vodě, Vydra – tajemná královna řek anebo Sedmero krkavcovitých?“ láká na návštěvu Marie Mertlíková.

(Ne)tradiční červená nit v Duze Wakan

Snad každý táborový vedoucí ví, co v táborové hantýrce znamená červená nit. Je to něco, co probíhá během celého tábora a všechny účastníky spojuje. V Duze Wakan často používají na táboře jako červenou nit tajného přítele, ale tento rok se ji rozhodli udělat netradičně.

„S dětmi sbíráme přírodniny, větvičky, trávy, byliny, klacíky a zatkáváme je spolu s vlnou a stužkou do netradičních koberečků, které jim pak připomínají krásné dny na táboře. Tento rok vytvoříme obrovský rám vypletený provázky a každý účastník tábora do něj může zaplést svůj kousek táborového příběhu z přírodnin, které sám najde v okolí tábora či na výletě,“ přibližuje Veronika Matlochová. „Zapletené vzpomínky takto vytvoří trávou vonící kobereček, který bude viset na zdi v klubovně a každý si tam bude moci najít svou vzpomínku.“

Připravili Lukáš Kotlár
a Stáňa Kantorová, Duha

BEDRNÍK

Připravovat Bedrník je dobrodružství. Na začátku je nějakých 28 prázdných stránek a jedinečné téma k prozkoumání...

Tak třeba téma toho posledního, únorového: „Nebojme se nebezpečí“. Vymysleli ho a z většiny také naplnili lektori, programoví pracovníci a další osobnosti středisek ekologické výchovy, sdružených v Pavučině, lidé empatičtí, s pedagogickým umem, kteří znají pnutí i naděje v hlavním proudu školství, alternativách i v oblasti životního prostředí. „Zabalíme-li děti do vaty, nenaucí se nic o nebezpečí“, vystihl Michal Medek z Kaprálova mlýna, s nímž únorový Bedrník přinesl rozhovor.

I další příspěvky nejen upozornily, že riziko, řekněme přiměřené, je nezbytné pro zdravý vývoj mladého člověka, ale také nabídly čtenářům podporu z praktických hledisek. Překvapivě ji dává třeba prohlášení britské obdoby českých hygienických stanic.

A jak tedy na to?

Rozhodně dětem prospívají různé aktivity v přírodě, a nemusí to být jenom skautský tábor, stačí i přenést část vyučování ze tříd ven. Věřte, nevěřte, nejen tělocvik, ale i třeba fyzika, dějepis, výtvarka, vlastně asi cokoli se dá aspoň někdy učit venku. Ony i přirozeně vzniklé „boje“ ve skupině dětí mají hluboký socializační a výchovný smysl, stačí nastavit hranice, aby si děti neublížily těžce; drobné nehody zakládají důležité zkušenosti. Dnes už o tom existuje ve světě i dost odborné literatury z oblasti evoluční biologie či vývojové psychologie. Takže třeba nůž – dětem do rukou patří! Jen se jim přitom někdo musí chvíli věnovat, aby jim ukázal, vysvětlil. Dobrodružství mělo smysl, číslo

Bedrníku o bezpečném riziku se zřejmě povedlo – tvrdily různé ohlasy, třeba na FB.

Ostatně, za těch 17 let, co Pavučina ve spolupráci se střediskem ekologické výchovy Sever Bedrník vydává, časopis vícekrát otevřel téma, které v té době bylo ještě na okraji zájmu, třeba soběstačný dům, šetrná turistika, udržitelná spotřeba, ekopsychologie, environmentální historie, udržitelná mobilita, ochrana divočiny, mezigenerační solidarita, decentralizovaná energetika, učitel jako průvodce, ekopobyt, svoboda v učení, chemie v každodenním životě...

Vždycky z pohledu ekologické výchovy a vzdělávání pro udržitelný rozvoj. A taky témata, která se teprve v posledních pár letech dostávají do všeobecného povědomí, jako je adaptace na změny klimatu, zdravé stravování ve školách, sucho, oběhové hospodářství...

Bedrník spolupracuje s autory, kteří sami třeba již desítky let vnímají tyto problémy, sledují trendy a hledají řešení.

Co bude dál?

V letošním roce ještě prozkoumáme město jako organismus a krajinu 21. století, příští rok cesty a cíle, lesy v ohrožení, možnou soběstačnost planety Země a obrátíme se ke kořenům. Tak třeba v Bedrníku objevíte taky něco, co vás bude zajímat nebo vám pomůže ve vašich aktivitách či hledání.

Přehled všech vydaných témat a brzy i celé ukázkové číslo najdete na: www.e-bedrnik.cz.

A proč že se ten časopis vlastně jmenuje Bedrník?

To máte tak, jedna lidová píseň říká: „Pijme pivo s bobkem, jezme bedrník, nebudeme stonat, nebudeme mřít...“ Jo, abych nezapomněla, od roku 2017 vychází Bedrník s osmistránkovou přílohou na téma, které chytlo spoustu škol v Česku a utěšeně se zabydluje v praktickém životě: Školní zahrada.

Hana Kolářová,
šéfredaktorka časopisu pro ekogramotnost Bedrník

EKOLOGICKÁ olympiáda

Tato soutěž typu B se odlišuje od všech ostatních biologických, chemických, matematických a zeměpisných olympiád. Vznikla totiž primárně pro oddíly, které se zabývají ochranou přírody, je praktická, vícedenní a pracuje se v tříčlenném týmu. Kromě testů a poznávaček vznikají studie, výzkumy, společně mapujeme, měříme, interpretujeme. Od začátku je soutěž v rukou Českého svazu ochránců přírody. Od roku 2012 soutěž pořádá Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP, respektive její krajsí koordinátoři, základní organizace ČSOP a ekocentra. A „seshora“, od Rady EO a pořadatele národního kola, je dané jen téma roku, metodika a nápadník, ale realizace je jen na koordinátorovi. Pomáhají nám univerzity, AOPK a vědecké ústavy. Pokud byste se chtěli s oddílem do soutěže v příštím roce přihlásit, tak téma 25. ročníku je „Znečištění ovzduší, vody a půdy“ a všechny informace o soutěži včetně pozvánky na prázdninovou letní školu najdete na www.ekolympiada.cz.

Martin Kříž, člen rady EO

Národní kolo EO 2013 – Chaloupky – noc (světelný lapač hmyzu)

Národní kolo EO 2014 – Hradec u Vrábče – rekultivace a obnova

Národní kolo EO 2015 – Seč – geologické dědictví ČR

Národní kolo EO 2016 – Jizerka – sport, rekreace a ochrana přírody (mezi upolíny)

Národní kolo EO 2017 – Vrchlabí – biokoridory a bariéry

Národní kolo EO 2018 Praha – dřeviny rostoucí mimo les (platanová alej na Letné)

Stačí vyrazit VEN

Rozhovor s ekopedagogem Martinem Křížem (Chaloupky o.p.s.) a metodičkou vzdělávacího centra Tereza Justinou Danišovou – o prolínání formálního a neformálního vzdělávání, zakódovaném v DNA průkopnického výukového konceptu nazvaného Učíme se venku

Snad nepřezenu, když uvedu, že náležíte k hlavním protagonistům a propagátorům výchovného konceptu „Učíme se venku“ (USV). Jak k tomu došlo?

MK: Zjistili jsme, že se dlouhou dobu zabýváme společnými věcmi: snažíme se, aby školy učily venku. Já to na Chaloupkách učil učitele, Justina Danišová a vzdělávací centrum Tereza měly svůj Les ve škole a program GLOBE a Lipka zrovna připravovala nový metodický model Venkovní výuky. Tak jsme se rozhodli, že síly spojíme, a vznikl web, spousta aktivit... Pracujeme na systému vzdělávání učitelů.

JD: Myslím, že iniciativa Učíme se venku má tak velký dopad právě proto, že se spojilo více organizací. Nejen tři zakládající, ale teď už více než 20 dalších spojilo síly, s jednoduchou vizí: Chceme propojovat a podporovat učitele, rodiče a odborníky, aby se každé dítě v ČR mohlo zdravě rozvíjet hrou a učením venku. Nejen občas, ale každý den. To by jedna organiza-

ce sama nikdy nezvládla. Navíc jsme si stanovili hned čtyři cílové oblasti (Podpora učitelů, Osvěta veřejnosti, Změna legislativy a Rozvoj spolupráce zapojených organizací). Naše činnost tedy nesměruje jen k učitelům, ale i k rodičům, zřizovatelům, médiím atd. Chceme, aby učení venku bylo považováno za normální, přínosný styl výuky.

Kdybyste měli použít pět přídavných jmen a těmi popsat co nejúsporněji, jaký podle Vás koncept USV vlastně je, která by to byla?

MK: Velmi potřebný, inspirativní a motivující (pro žáky i učitele), kreativní a praktický.

JD: Otevřený, přirozený, podporující, propojující a nakažlivý.

V čem spatřujete hlavní přínos učení (se) venku pro děti?

MK: Děti se v tomhle modelu učí klasické učivo, ale ne ve školních lavicích

– jsou v lese, na zahradě, u potoka. Učí se pomocí jiných metod, badatelsky, činnostně, spolupracují, využívají přírodu a přírodniny, učí se ve skutečném světě o skutečných věcech. Baví je učení, jsou kreativnější, lépe spolu vycházejí, lépe se zapojují tzv. slabší žáci. Model vyhovuje větší části dětí než výuka v lavici.

JD: Učení venku přináší dětem mnoho výhod. Kromě rozvoje psychického i fyzického zdraví jim pomáhá zlepšovat pozornost, vzdělávací výsledky, motivaci k učení i vztahy ve třídě. Všechny benefity učení venku jsme popsali v knize Tajemství školy za školou, která je volně ke stažení i na www.ucimesevenku.cz/stahovani

V čem může USV pomoci učitelům?

MK: Učitel pozná silné stránky těch dětí, které se ve třídě projevují jako problémové. I pro učitele je odměnou vypadnout ze školy a trávit dopoledne na louce nebo v lese. Děcka může navíc nechat bádát a má víc času je pozorovat a sledovat vztahy ve skupinách... Z našich zkušeností je učitel tím, kdo si výhody učení se venku uvědomí nejrychleji.

JD: Učitelé často uvádějí, že vyrazit učit ven pro ně znamená příliv nové energie do již zaběhané praxe. Jde o nový impuls, který dává nové příležitosti. Učitelé také často získávají hlubší vztah se svou třídou i jednotlivými žáky. Výzkumy ukázaly, že díky pravidelné výuce venku se snižují kázeňské problémy – a naopak u dětí narůstá zájem o učení a zlepšují se i vzdělávací výsledky.

Je program „Učíme se venku“ pro všechny – učitele, žáky, středolské kantory, studenty? Nebo jsou v něm přepokládány určité limity – a pokud ano, jaké?

MK: Je pro všechny. Jen „výmluvy“ učitelů, proč musejí zůstat za katedrou, se postupně mění. Nejdřív je to bezpečnost a strach z toho, co řeknou rodiče (dětí jsou špinavé, neučí se ve

třídě), pak je to naprosto zbytečný strach, že učitel všechno nepozná (učitel má být průvodcem, ne odborníkem na cokoli). Později je to tlak na testy a přeplněnost kurikula. Což jsou ale věci, se kterými se perou všechny moderní a nefrontální metody.

JD: Důležitá je chuť ven vyrazit. Pokud pošleme učit učitele ven z donucení, nebude to mít význam. Zásadní je, když děti vidí, že i učitele to venku baví. Všichni, děti i učitelé, si na nový styl výuky musí postupně zvyknout. Vyrážet ven postupnými kroky. Je jedno, co učitel učí, jak velkou má skupinu. Může začít krátkými aktivitami, vyráběním jednoduchých pomůcek, využití zkušenosti kolegů, kteří již venku učí nebo otestovat celou lekci na konkrétní téma. Stačí si vybrat, např. na www.ucimesevenku.cz

Kantořina by vedle vzdělávací roviny měla nejspíš mít i tu výchovnou...

Jaký prostor jí program USV v tomto ohledu skýtá?

MK: Výuka venku rozvíjí natolik sociální kompetence (učení, spolupráce, ohleduplnost, vztahy ve skupině) stejně jako další osobnostní charakteristiky (schopnost improvizace, kreativita,

odolnost), že v tomhle ohledu by mohla být klidně ve školách povinná. Přesně tady se uplatňují ty kompetence, které turistický či skautský oddíl umí rozvíjet lépe než škola.

JD: Učení venku nabízí učitelům příležitost, jak získat asistenta do každé třídy. Příroda – ale i nejbližší okolí školy – může vzdělávat a vychovávat. Děti k prostoru, kam chodí pravidelně a pečují o něj, získávají hlubší vztah.

Jaké místo podle Vás sehrávají – nebo mohou sehrávat – při prolínání formálního a neformálního vzdělávání, obsaženém mj. i v USV, organizace zastřešené Českou radou dětí a mládeže?

MK: Já sám jsem velkou většinu aktivit, které dnes ukazují učitelům jako možnosti učení se venku, vyzkoušel na táborech a oddílových schůzkách a vý-

pravách. Byl jsem většinou odkázán na venkovní hry a vzdělávací aktivity I první badatelské dny, které dnes inspirují učitele, začaly na našich táborech (Zeměpisné společnosti Morava). Dokonce bych řekl, že k této oblasti jsem „přičichl“ v rámci mimoškolní činnosti a teď ji přenáším do škol.

JD: Souhlasím. Vnímám jako velké obohacení vzájemné prolínání formálního a neformálního vzdělávání. Dříve běžné dětské zážitky jsou dnes vzácné. Děti lákají i zdánlivě banální zážitky venku, jako je např. pohyb v nerovném terénu nebo skutečná práce s nástroji a přírodninami. Doporučuji k nahlédnutí či ještě lépe k přečtení knihu Eduarda Štorcha *Dětská farma* (elektronická verze ke stažení na ucimesevenku.cz/stahuji). A pokud chcete příklad z dnešní doby, doporučuji navštívit web nebo akce Gymnázia Přírodní škola, kterému se přezdívá „skaut s maturitou“.

Jaké „zpětné vazby“ se Vašemu výchovnému konceptu dostává – od lidí z praxe, od pedagogů, ekologů, médií, od představitelů společenských elit, případně politické reprezentace?

MK: Získali jsme hned v prvním roce naší iniciativy první místo od odborné poroty a druhé místo od veřejnosti v ocenění Eduína, cena za inovace ve vzdělávání. Náš koncept se líbí i v zahraničí, jezdím ho učit na Slovensko, máme společné projekty na výuku ve školní zahradě s Rakouskem, vyměňujeme si zkušenosti s Maďary. Velmi nám fandí Ministerstvo životního prostředí, spolupracují s námi ekocentra a k myšlenkám projektu se přihlásila i Česká rada dětí a mládeže.

JD: V druhém roce naší existence nás překvapuje a motivuje zájem odborníků, organizací, škol, učitelů i rodičů a prarodičů. Je neuvěřitelné, jak téma dětí venku a učení venku veřejnost láká a považuje ji za důležitou. Naši stránku na Facebooku sleduje už více než 10 000 uživatelů, v uzavřené skupině Učíme se venku je přes 3000 členů a každý den přibývají další, kteří sdílejí své úspěchy, zážitky i otázky a problémy s učením venku.

Naučil výukový program „Učíme se venku“ něco nového i Vás?

MK: Pořád se něco učím, některé aktivity vymyslely samy děti, když měly něco nového učit své vrstevníky. Nejvíce se naučím, když na zakázku překlápím nějaké učivo „ven“. Hromadu aktivit nás naučila příprava ekologických olympiád. Nicméně abych byl upřímný, tak 80% toho, co dnes učím, jsem načerpal v oddíle, ať už jako dítě či instruktor, tak později při přípravě celotáborových a etapových her.

JD: Souhlasím, že největší inspirace k něčemu novému přijde vždy z praxe při učení venku. Stačí vyrazit. Děti vždy posunou mé představy a plány dál. Za poslední dva roky mám pocit, že jsme nastoupili do rychlíku a nové věci se učíme každý měsíc. Teď na jaře například začne vznikat nový on-line kurz Učíme se venku, který pomůže vzdělávat se i učitelům z dalekých nebo malých škol, kteří nemohou přijet na živý seminář.

Chtěli byste Vy sami dodat ještě něco z toho mnohého, co zde k danému tématu nezaznělo?

MK: Chtěl bych poděkovat Justině Danišové ze vzdělávacího centra Tereza – bez ní, bez tahouna, jakým Justina je, bychom dneska s projektem nebyli tak daleko, nebyl by o něj takový zájem mezi školami, neměli bychom dokonalý web a obrovskou skupinu příznivců na FB i na našich vzdělávacích seminářích.

JD: Já zas děkuji Martinovi, bez jeho

energie by se „Učíme se venku“ v ČR tak rychle nerozšířilo. Děkuji i všem dalším jednotlivcům, učitelům, školám, podporovatelům a zapojeným organizacím. Díky společnému zasíťování se myšlenka učení venku šíří s velkou silou a já věřím, že za pár let nebude web ucimesevenku.cz vůbec potřeba, protože učit venku bude normální a běžné na každé škole ☺

*Ptal se Jiří Majer
foto Tereza, vzdělávací centrum, z.ú.*

Justina Danišová

Vystudovala Přírodovědeckou fakultu UK (učitelství biologie-geologie), dnes ji školí doma i venku hlavně děti. Kromě velmi časté pozice uklízečky a kuchařky pracuje ve vzdělávacím centru TEREZA jako metodička webu www.ucimesevenku.cz. Je autorkou webu www.svobodnahra.cz. Spolupracuje na skvělých projektech www.jdeteven.cz, www.lesveskole.cz či www.badatele.cz.

Martin Kříž

Programový ředitel ekocentra Chaloupky o.p.s. Školí učitele (především učení venku a badatelství), píše metodiky a publikace (Zahrada, která učí, Krajina nápadů), organizuje veletrhy ekologické výchovy, je členem rady Ekologické olympiády, stojí za časopisem Školní zahrada; je členem týmu Učíme se venku a aktualizuje i e-shop Chaloupek k venkovní výuce. Kromě toho všeho také vede oddíl, organizuje tábory a výpravy pro děti.

FunTOM

Co to je? Neskutečné čtyři dny plné inspirace, zajímavých lidí, přátel a workshopů... I přes mírnou nepřízeň počasí to byla paráda! Užili jsme si bohatý program a skvělé lidi, kteří se sjeli z celé republiky. Festival, který se konal od 9. do 12. května 2019 ve Svitavách, byl určen pro mladé tomíky od 16 let i zkušené tomické kmety.

Nechyběla Hořcová výzva pro pokročilé, stíhání záhadného fantoma, běh pro Světlušku, zajímavé workshopy, rozdělávání ohně třením dřev, škola žonglování, eskymování, natáčení rychlovidea z výpravy, makrofotografie, netradiční hry a sporty a mnoho dalšího.

Nadchlo nás setkání se zajímavými a inspirativními osobnostmi, jako je Marián Polák s jeho neskutečným dokumentem Planeta Česko, Pavel Liška a Jan Révai, kteří povíдали o svém vandrování po Střední Americe, či Jindřich Šídlo, který zaujal povídáním o médiích v dnešní době.

Vyvrcholením festivalu byly sobotní koncerty Alternativního sestřihu a Circus Brothers. Velká pařba a nezapomenutelné zážitky!

Kdo chtěl, mohl odpočívat v Expu u oddílových filmů, kronik, deskových her, nebo debatovat v kavárně u Tukana či v kavárně POTMĚ od Světlušky – Nadačního fondu ČRo. Je to za námi! Bylo to super!

*Ivo Hop Skoček, foto Milan Blžák
Asociace TOM*

DĚTSKÁ Porta

V pátek a sobotu 17.–18. května se v Kroměříži konalo republikové finále 28. ročníku Dětské Porty, největší dětské hudební soutěže v oblasti folk a country.

Dětská Porta je jednou ze soutěží Pionýrského Sedmikvítku, jehož pořadatelem je spolek Pionýr. Republikové finále Dětské Porty organizovala letos již podruhé Olomouckozlínská krajská organizace (O-ZKOP). Celostátní soutěžní přehlídce předcházela série 12 oblastních kol po celé republice.

Páteční podvečer patřil již první soutěžní kategorii T – zpívajícím oddílům.

„Letos jsme pro diváky připravili zpestření v podobě otáčecích židlí. A musím říci, že se na nádvoří Starého pivovaru pěkně otáčeli nejenom soutěžící, ale i diváci,“ s úsměvem říká předsedkyně O-ZKOP Darina Zdráhalová. Sobotní soutěžní den probíhal totiž hned na několika pódiích.

Zdroj: TZ Pionýra

OBROK

Od středy 22. do neděle 26. května se v areálu zámku Konopiště nedaleko Benešova konal Obrok 2019, setkání dospívajících a čerstvě dospělých skautů a skautek z celé České republiky.

Tematickou linkou jubilejního 10. ročníku Obroku byla historie skautingu u nás, tak úzce spjatá s pohnutými osudy české kotliny. Účastníci tak v pěti dnech zažili založení a rozkvět skautingu, zákazy nacisty a komunisty i obnovení jeho svobodného fungování po Sametové revoluci.

Skauti se pustili také do pomoci na obnově lesa, čištění potoka, hráli na kytary seniorům, připravili dětský den pro místní ZŠ, pomáhali v depu Posázavského Pacifiku nebo Technickým službám města Benešov.

Účastníci měli možnost vyzkoušet si desítky aktivit, například biatlon, lukostřelbu, nízka i vysoká lana, dračí loď,

bitvu o hrad z banánových krabic nebo vodní pólo.

Skauty a skautky čekal také program zaměřený na osobnostní rozvoj, workshopy, velká bojovka, večerní koncerty i táboračky, besedy s pamětníky nebo přednášky zajímavých osobností.

*Zdroj: Junák – český skaut, www.skaut.cz
foto Petr Kalousek*

Štorchova DĚTSKÁ farma

Právě před 90 lety vyšla kniha Eduarda Štorcha, pedagoga, spisovatele a archeologa, s názvem Dětská farma. Na rozdíl od jeho knih jako Lovci mamutů, Minehava nebo Bronzový poklad zná Dětskou farmu málokdo. A stejně tak málokdo ví, že v ní jsou popsány průkopnické začátky vyučování v přírodě u nás.

Na Dětské farmě na Libeňském ostrově se totiž učily děti ze školy v Jindřišské ulici tři dny v týdnu – tělocvik, přírodopis i další předměty. Jak celý projekt začínal, poví nám nejlépe Eduard Štorch sám...

Dětská farma na Libeňském ostrově

Zavedl jsem ve škole skauting a chodil jsem s žáky horlivě do přírody. I několik dní jsme tábořili v lesích. Výchovné výsledky byly velmi krásné, ale byla to přece jen činnost příležitostná...

Objevil jsem Libeňský ostrov, krásný a skoro opuštěný, a na něm vše, čeho jsme si mohli přát: lučiny, stromy, písek, koupání!

(str. 29)

Mám tu velkou ovocnou zahradu (70 stromů), zelinářskou zahradu, lučinu, hřiště, tábořiště, stromovím a keři zarostlé pobřeží, pískoviště a rozsáhlé koupaliště (120m délky). Dosažením

tohoto místa, v Praze jedinečného, byl položen základ k pedagogickému pokusu.

Co nejrychleji musili jsme zbudovat i nějaké přístřeší, neboť jsme neměli, kde se ukrýti při nepohodě, ani kde uschovávat náradí a jiné věci.

Na to bylo potřebí peněz. Sám jmění nemám a od hochů jsem žádných příspěvků vybírat nechtěl: vždyť jsem chtěl pomoci právě nemajetným dětem. Dobrá rada byla těžká. Mé žádosti o podporu byly vesměs zamítnuty. I pomohl jsem si k potřebným penězům takto: Rozloučil jsem se se svými archeologickými sbírkami, které jsem za dvacet let vlastníma rukama v pražském okolí vyhrabal, a ministerstvo školství zakoupilo je 7. dubna 1926 pro Národní museum. Byla to pro mne sice těžká chvíle, ale nebylo jiné cesty. Nenechám padnout myšlenku, o jejíž prospěšnosti jsem do hloubi duše přesvědčen...

(str. 33)

Ledacos z obvyklých školních pomůcek i zcela odpadne, neboť nám to poskytne sama příroda. Na př. je zbytečno kupovat vycpaného kosa nebo obraz pěnkavy, když máme v každém keři jejich hnízda a při obědě nám běhají po stole okolo talířů.

(str. 76)

Bylo by pošetilé, kdybych děti hned usadil pod stromy do trávy a začal mluvnici. Dařilo by se mi stejně, jako kdybych nachytil hejno lučních kobylek a chtěl je udržeti na misce: skákaly by jedna přes druhou a nepostačil bych je chytati – miska byla by prázdná.

Jak bych mohl chtít, aby pražský hoch, který jakživ nezkusil poválet se na trávniku, jakživ nevylezl na strom, jakživ se neslunil na vyhřátém písku – mi teď nehybně seděl při mluvnici? Uzlobil bych sebe a děti bych utýral. První den dám hochům volno.

Řeknu jim, že nesmějí lámati větve a šlapati po záhonech, ale jinak že se mohou „vztekat“ po celé farmě.

A to byl rej! Prolezli vše, ohmatali vše, zkoušeli vše. Do křovin se vedrali a objevili, že to jsou znamenité úkryty. A hned si zařizovali doupata a hráli si na Indiány. Běhali, křičeli, honili se, vysvobožovali zajaté, přivázané k stromům a válčili proti „bělochům“. Vydrželi po několik hodin si takto hrát a nemohli se toho nasytit. Rozumí se, že křičeli, až se po ostrově rozléhalo.

(str. 78)

Ve staré škole si učitel plíce vymluví a mnoho nedokáže... Ve škole v přírodě učí život sám! Je to vidět už na kázni. Ve staré škole kázeň nucená, ve škole v přírodě kázeň dobrovolná, nepociťovaná.

Ve staré škole co chvíli trest. V naší škole sáhnou k trestu snad jen dvakrát – třikrát za celé léto. A to ještě vždy se stává jen u nováčků.

Hoši, kteří chodí déle na farmu, při-

vykají poslušnosti tak, že trestů vůbec není zapotřebí.

(str. 89)

Nenabízím jsem žákům záhonky, tím méně, abych jim je snad vnucoval. Čekal jsem, až se ozve touha v dětech samých. A dočkal jsem se. Začal hoch, Kulihrášek. Přišel první požádat o přiděl půdy. Dal jsem mu kousek pozemku, ladem ležícího, na který nám kdysi přival naněs mnoho kamení. Hoch musil odkopat kamenitou vrstvu, aby se dostal k původní vrstvě zahradní hlíny. Byla to těžká práce na malého hošíka. Důvtipný Kulihrášek využil tu solidarity hochů a zainteresoval je o věc tak, že mu pomohli kopat a odvážet kamení. Pak vyměřovali záhonky. Byla to praktická partie z měřičtví. Záhonky musí být obdélníkové, musí mít pravé úhly, rovné strany, stejnou velikost. Pak přistoupily počty: Kulihrášek vložil do svého podniku Kč 1,20 a za ty peníze osázal tři záhony. Potom bylo přírodovědecké praktikum: Setí a sázení...

O své práci zahradnické napsal:

„Je tomu asi dva měsíce, co jsem řekl panu učiteli o kousek pozemku záhonu. Dal jsem se do skopávání kopečku. Když jsem přišel na černou hlínu, začal jsem ji rýti, kypřiti a zarovnávat ve tři záhony. Na první jsem nasázal kedlubny, ředkvičku, mrkev, jahody a cibuli. Na druhý jahody a mák. Na třetí jedlou kukuřici, růži, kosatce a ředkvič-

ku... Na prvním záhonku mi ředkvička už leze. Těším se na ni. Mám radost ze záhonů.“

(s.141)

Kniha je volně dostupná elektronicky díky projektu Přírodní školy na: <http://www.archiv.prirodniskola.cz/publikace-knihy.html> -mkr-

2x PŘÍRODNÍ škola

Obě knihy se čtou jedním dechem. Ať otevřete na kterékoliv stránce, po prvním odstavci už vás příběh nepustí. Poutavě napsané příběhy studentů i učitelů střídají exkurze do historie pedagogiky a inspirativní nápady, které mohou využít jak učitelé, tak rodiče nebo vedoucí oddílů.

Přírodní škola – cesta jako cíl

Gymnázium Přírodní škola, o.p.s. je jedním z prvních alternativních pedagogických projektů vzniklých na našem území po listopadu 1989. V průběhu let shromáždili autoři projektu řadu mimořádných zkušeností. Mgr. František Tichý, ředitel a zakladatel školy, seznamuje čtenáře jak s vlastní historií školy (Vzpomínky), tak s obecnými a praktickými zkušenostmi svého projektu (Zkušenosti). Autor nezakrý-

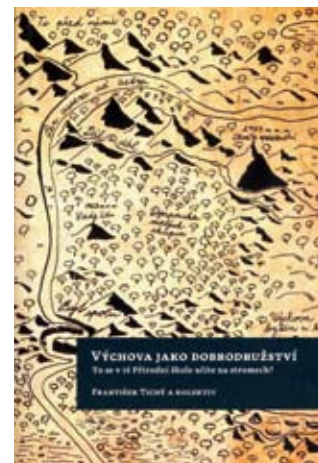

vá ani selhání a slepé uličky na cestě za úspěšnou realizací neobyčejného vzdělávacího projektu současnosti.

Vychova jako dobrodružství

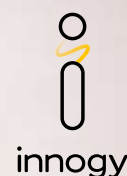
To se v té Přírodní škole učíte na stromech?

Inovativní Gymnázium Přírodní škola funguje již 25 let. Nelze jej zařadit do žádného běžného proudu alternativních škol, inspiruje se celou řadou systémů kolektivní výchovy – od Janusze Korczaka a Antona Makarenka až po skautské hnutí. Kniha se věnuje jednotlivým klíčovým oblastem dobré výchovy a vzdělávání: vytváření školního společenství, žákovské samosprávy, prvkům iniciačních rituálů v podmínkách školy, ale i rozsáhlým projektům, ve kterých se život školy přímo napojuje na život okolní společnosti. Kniha ocení především ti, kdo se rozhodli věnovat dobrodružné výchově dětí a dospívajících.

www.prirodniskola.cz

Dvě knihy Františka Tichého, které připravil s dalšími autory, pedagogy, studenty a absolventy gymnázia; obě vydalo Nakladatelství GEUM s. r. o. a Gymnázium Přírodní škola o. p. s.

**S EYCA KARTOU
MÁŠ EXKLUZIVNÍ
SLEVU 5 % NA
ELEKTŘINU I PLYN**

www.eyca.cz

www.innogy.cz/sluzby/eyca

ZAHRADY pozemských radostí

Publikaci o úctyhodném rozsahu 380 stran sestavil její editor Allan Gintel z desítek textů a vzpomínek osobností, které ve výchově mladých lidí v přírodě v minulosti působily či dosud působí.

Kniha je pohledem do pozoruhodných dějin výchovy v přírodě v Čechách od začátku minulého století do dnešní doby.

Výchova v přírodě má u nás velkou tradici. A tak je v knize soustředěno mnoho medailonků slavných osobností, našich i cizích – od Ernesta Thompsona Setona, zakladatele woodcraftu, přes Roberta Baden-Powella, zakladatele světového skautingu, po Antonína Benjamina Svojsíka, zakladatele skautingu u nás, či Miloše

Seiferta, zakladatele československého woodcraftu. Výčet pokračuje např. Josefem Rösslerem Ořovským, neúnavným propagátorem nových sportů jako lyžování a kanoistika.

Velká kapitola mapuje trampské hnutí a jeho osobnosti. Zvláštní oddíl se věnuje Jaroslavu Foglarovi a jeho vlivu na výchovu a sebevýchovu mladých lidí. Důležitým fenoménem byly od sedmdesátých let minulého století akce Hnutí Brontosaurus nebo rubrika Táborový oheň v časopise Mladý svět, a zejména projekty pro mladé – Gymnasion a Prázdninová škola Lipnice. Objevují se osobnosti jako Václav Břicháček, Ota Holec, bratři Hanušové a mnozí další instruktoři kurzů a projektů jako Bottega či Gotickej pes.

Editor knihy Allan Gintel je psycholog, kdysi vedoucí dětského oddílu, později neúnavný organizátor Gymnasionů a dalších kurzů a pobytů v přírodě, Prázdninové školy Lipnice, dramaturg mnoha jejích kurzů, člověk, který dokáže vymýšlet překvapivé úkoly pro účastníky, vtáhnout je do děje, vyždímat z nich téměř nemožné i ukázat jim cestu...

Vázaná kniha vyšla začátkem roku 2019 v nakladatelství Gasset, doporučená prodejní cena je 388 Kč. -mkr-

Nové MLADÉ delegátky do OSN

Ve 4. ročníku programu **Mladých delegátů do OSN / UN Youth Delegates Programme** budou zájmy mladých lidí z České republiky na mezinárodních jednáních OSN zastupovat dvě mladé aktivní ženy – **Alžběta Filipková** a **Barbora Kvasničková**. Svorně cítí, že je to „pocta, moci udělat něco pro svoji generaci“.

Alžběta je studentkou Právnické fakulty UK a aktivně se jako dobrovolnice věnuje studentským projektům v ČR i v zahraničí.

Barbora právě úspěšně dokončila studium na francouzsko-českém Gymnáziu Jana Nerudy a již při studiu zvládala dobrovolnickou práci v neziskových organizacích Tamjem a Duel Amical, Praha. Byla přijata na University College of London.

Cílem Programu Mladých delegátů do OSN je reprezentace české mládeže

na půdě OSN. Tedy zastupování zájmů české mládeže na globální úrovni, propagace a naplňování lidských práv a šíření povědomí o fungování OSN a možnostech participace, aktivního občanství a Cílech udržitelného rozvoje mezi českou mládeží. Program v ČR koordinuje Česká rada dětí a mládeže (ČRDM), Ministerstvo zahraničních věcí (MZV) a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT).

Kandidátky vzešly z dvoukolového náročného výběrového řízení. Uchazeči v prvním kole kromě životopisu a motivačního dopisu museli prokázat znalosti daného tématu vypracováním eseje. Druhého kola, které probíhalo formou pohovoru za účasti zástupců MZV, MŠMT a ČRDM, se účastnilo šest vybraných kandidátek, kteří všichni prokázali velmi dobré znalosti OSN a mezinárodního pro-

středí, měli četné zkušenosti s prací s mládeží a mnohé další mimoškolní aktivity a samozřejmě výbornou angličtinu.

-red-
foto Jiří Majer

Zachráníme MLÁDEŽ v Radě Evropy?

Otevřený dopis ČRDM ministrům zahraničí a školství k záchraně sektoru mládeže v Radě Evropy

Česká rada dětí a mládeže (ČRDM) se obrátila 10. května 2019 dopisem na ministra školství a žádá jej o podporu pro sektor mládeže v Radě Evropy, neboť v rámci škrtnutí ve financování Rady Evropy zazněl návrh na jeho zrušení. Obdobný dopis byl odeslán i na Ministerstvo zahraničních věcí.

V dopise se mj. píše:

„Rozumíme tomu, že se jedná o plán nouzový, reagující na finanční krizi Rady Evropy způsobenou politikou nulového nominálního růstu přijatou členskými státy v roce 2014, zrušením statutu hlavního příspěvatele do rozpočtu ze strany Turecka v roce 2018 a situací ohledně ruských příspěvků v návaznosti na okupaci Krymského poloostrova.

Situace jistě vyžaduje nouzový plán a škrty v rozpočtu Rady Evropy, nechť jí-li členské státy své příspěvky na chod Rady Evropy navyšovat...

...Navrhované disproporční krácení, respektive vyjmutí sektoru mládeže z rozpočtu Rady Evropy tedy nepovažujeme za legitimní a ani správné.

Následuje výčet aktivit a činností, které sektor mládeže realizoval, počínaje obsáhlou publikační činností a konče nejrozličnějšími školeními nebo projekty, které pomáhají s konkrétním rozvojem a udržováním demokracie a naplňováním lidských práv.

„Proto považujeme za nešťastné a neprozřetelné, aby finanční krize Rady Evropy byla řešena kompletním zrušením sektoru mládeže v rámci aktivit Rady Evropy a jen drobným krácením ve všech ostatních sektorech. Předložený nouzový plán ze dne 3. května 2019 to na straně 10, bod 49, bohužel navrhuje.“

ČRDM dále žádá ministra školství o jeho stanovisko, doporučuje usilovat o zachování sektoru mládeže v rámci aktivit Rady Evropy a hledat jiné cesty, jak finanční situaci Rady Evropy řešit, a v závěru nabízíme součinnost při hledání vhodného řešení.

Plné znění obou dopisů lze nalézt prostřednictvím článku uveřejněném na serveru ADAM.cz pod názvem: *Otevřený dopis ČRDM ministrům zahraničí a školství k záchraně sektoru mládeže v Radě Evropy.*

ČRDM

Literární KAJUTA

Můj život se zvířátky: Jak Indy našel pána v křoví

Pavel Spálený – Yučikala

Mám doma pejska, který o sobě může hrdě říct: „Jsem záchranář.“ Jmenuje se Indy a je to specialista. Umí hledat lidi, na které spadl jejich baráček nebo se ztratili někde ve sklepích, šachtách či opuštěných továrnách. Takovým psům se říká sutináři. To proto, že prohledávají sutiny. Lidově řečeno bordel. Taková práce je velmi specifická a samozřejmě náročná. Pejsek totiž musí nejen umět přelézt kdejakou cihlu či trám, ale taky musí umět prohledávat na malém prostoru kdejakou minidírku nebo skulinku. A nevsímat si u toho lidí, kteří se hýbou. Ti jsou nezajímaví. Existují ještě další pejsci specialisté – plochaři. Ti umí pracovat s velkou plochou, jako je například les. A najít tak jakoukoli osobu, pokud je možné ji vůbec ucítit. Jedno, zda chodí nebo leží. Můj Indy ale prohledává cihly a betony.

A tak se jednoho dne stalo, že nějaký pán se vydal do lesa, a už se nevrátil. Po celkem dlouhé době byla naše Záchranná brigáda kynologů požádána o pomoc. Poslední známá lokalita byla obrovská plocha lesa. Tak velká, že nebylo možné probádat vše... A proto bylo třeba každé tlapky, která je alespoň trochu zkušená v hledání lidí. Jedno, zda na sutině nebo v lese. Byl jsem tedy osloven, zda bych nepomohl s Indym při hledání. Jenže můj pes není stavěn ani připraven na mnohakilometrové pochody. Kontaktoval jsem veterináře a ten mi

poradil tajný zdroj energie... Já jsem si taky vzal takový tajný zdroj energie. Takový super nabíječ. Tušil jsem, že ho budeme potřebovat oba. Ostatně, hledání osob je vždy týmová práce psa a jeho páníčka.

Všichni dvounožci a čtyřnožci se sjeli na místo srazu. Každý dostal svůj úsek k prohledání, mapu a džípísku pro zaznamenání toho, co se skutečně prohledalo.

Vyrazili jsme. Indy s rolničkou na krku. To je taková pomůcka, abyste slyšeli, kde asi tak pejsek je. Používá se často. Pejsci vědí, že rolnička znamená:

„Koukej hledat!“ Sledoval jsem Indym pečlivě. Pejsci totiž umějí říct hodně věcí, ale umějí to jen takovou psí znakovkou. Musíme se tedy na ně koukat, a hlavně je velmi dobře znát.

Po dlouhé době a mnoha kilometrech, kdy nikdo nikoho nenašel, nás přeci jen oba už začaly bolet tlapky. Napřed málo a pak víc. Přišel tak čas speciálního nabíječe energie. Nejdřív se musí posilnit vůdce smečky. A tak jsem vytáhl tajnou čokoládu. Tajnou, aby mi ji doma nesnědli. A pak Indym nabíječ. SÁDLO. Indymu zazářila očka a spustila se slintavka! Celý sádlo zhltnul jak malinu a počal si to veseleji štrádovat dál.

A tak přibýly další kilometry v packách. Únava rostla. NAJEDNOU se Indy přede mnou zarazil a strčil hlavu do křoví. Pak z křoví a zase do křoví.

A pak už chudák zvládnul jen stát

a koukat na mě a na křoví. Jako by říkal: „Jsem moc unavený, ale je tam něco hodně divného. Jukneš na to?“ Naštěstí jsem si toho všiml. Vlezl do křoví hustého jak les Řáholec a za ním... Za ním jsem našel starého pána. Něco tam prováděl. Vypadalo to, jako by líčil pastičky na broučky či co. Pán byl velmi překvapený. Chvilí jsme na sebe koukali. Vyndal jsem z kapsy fotografii hledaného pána a zjistil, že vypadá jinak. Nebudu lhát, když řeknu, že zklamání jsme tedy cítili hodně. Se starým pánem jsem prohodil pár vět a šel hledat dál.

Hledaného pána nikdo, pokud vím, dosud nenašel. Ale já měl přes to všechno velkou radost z toho, že i při tak velké únavě a zcela novém druhu práce Indy našel někoho, kdo nebyl ani zbla vidět, natož slyšet. Z jeho strany to byl velmi úžasný výkon.

A tak večer dostal nějakou tu kostičku. Odměnu si za dobře vykonanou práci zaslouží každý.

kresby Eva Spálená – Lesnička

Píšete „do šuplíku“?

Literární kajuta Archy je tu pro Vás!

Málokterý časopis v poslední době otiskuje tvorbu čtenářů. My to v tomto ročníku Archy chceme zkusit. Píšete rádi? A píšete do šuplíku?

Krátké povídky, verše...? Dáme Vám kousek místa – pošlete nám do redakce ukázkou... Adresa je stejná jako v případě „tradičních“ příspěvků – tedy:

archa@crrdm.cz (do předmětu zprávy můžete napsat „Literární kajuta“).

Redakce

ANKETA: Co důležitého pro Váš život jste se naučili v přírodě?

Pavel Svoboda
geograf, fotograf
a cestovatel

Co mně dala příroda?
Můžeme žít v moderních městech, ale k odpočinku a relaxaci stejně stále potřebujeme klid a ticho přírody. Za několik let na cestách po

světě jsem viděl neuvěřitelná horská panoramata, ale i krajinu extrémně chladnou, zničenou, pouštní, zcela nevlídnou k životu. Přesto tam lidé s velkým úsilím žijí.

O to více bychom si měli cenit a chránit překvapivě zachovalou krajinu České republiky. Česká příroda je velmi pestrá, vyrazte si na výlet někam ve vašem okolí, kde jste ještě nikdy nebyli. I u nás doma je stále co objevovat.

Možná budete sami překvapeni, co se skrývá přímo za humny. Příroda je inspirativní. Nechte chvíli plynout čas i myšlenky při procházce v lese či kolem

řeky – a dobré nápady samy přijdou.

foto Vojtěch Vlk

Jiří Pavlica
houslista, hudební skladatel
a aranžér

Jako kluk, který se narodil na vesnici, jsem měl k přírodě blízko. Přímo za naším domem byly louky, potok, sady, pak řeka Morava a za ní lužní les. Pro mě to byl ráj. Na louce jsme hráli fotbal, ale také pásli housata, u potoka jsem zkoumal svět nejružnějších rostlin a broučků, na poli jsem se snažil ulovit zajíce, koroptev či vránu a v sadech a lese

jsem vnímal zpěv ptáků. Sepětí s přírodou mi dalo jistou fyzickou odolnost a také trpělivost a smysl pro detail při pozorování jejího mikrosvěta. V součtu pak pocit harmonie. Dnes vím, že to byl ten nejlepší vklad pro život. Díky za to.

foto z archivu J. Pavlici

Březové LÍSTKY

Březový lístek je ocenění, které si mezi sebou v České republice navzájem udělují vedoucí dětských oddílů za práci s dětmi a pro děti. Má dvanáct stupňů, které postupně vyjadřují rozsah práce oceněného vedoucího.

Jaroslav Procházka
– Jája

(3. stupeň – tmavě modrý)

V jaké organizaci působíš, co s dětmi děláš a co tě na práci s nimi baví?

Mojí mateřskou organizací je Táborový klub (TK) Hradečtí Lvi, v němž působím od jeho vzniku v roce 1993. Nejdříve jako dítě, tedy účastník tábora a dalších akcí konaných touto organizací. A jak to bývá „běžné“ – postupem času a s narůstajícím věkem jsem se vypracoval na praktika a pak i oddílového vedoucího. Od loňského roku působím jako člen revizní komise. Naše organizace má jako hlavní náplň pořádání dětských táborů, letních a podzimních. V rámci

tábora se snažíme děti primárně vést k tábornictví, ke správnému chování nejen v přírodě. Bohužel kvůli pracovnímu vytížení se již nejsem schopen aktivně podílet na chodu tábora, proto jsem rád, že vznikají měsíční akce, kde se s dětmi můžeme vidat. Jedná se hlavně o výlety po okolí a památkách, kulturní akce apod., které jsou velmi vítány dětmi i dospělými. Mají edukativní záměr, ale snažíme se je podávat interaktivně, zábavnou formou.

Co mě na práci s dětmi baví? Pocit že každý z nás může přispět svým dílem k výchově další generace. Ať to jsou znalosti, ale i takové „maličkosti“ jako slušnost a ohleduplnost. I tyto maličkosti mohou v budoucnu udělat

mnoho dobrého. V dnešní době se tyto vlastnosti moc „nenosí“, aspoň mně to tak připadá. A proto je na nás, abychom přesvědčili děti o tom, že to je ta cesta, jíž se chtějí v životě vydat, a vlastnosti, kterými se chtějí honosit. Jak toho docílit? Nejlépe vlastním příkladem. Největší odměnou za veškeré úsilí a snahu je pro mě dětský úsměv a nadšení. Nezáleží na tom, zda úsměv byl vyvolán novými znalostmi, povedenou táborovou hrou nebo jen vzpomínkou na společné chvíle. Dětský úsměv je tím, co se počítá – a jednou z mála věcí, které nejdou nahradit penězi.

Při jaké příležitosti jsi dostal svůj poslední Březový lístek a co to pro tebe znamená?

Svůj poslední Březový lístek jsem obdržel na Valné hromadě TK Hradečtí Lvi v roce 2016. Je to pro mě signál, že moje práce a nasazení, které do své činnosti věnuji, mají smysl. Okolí si té práce váží a oceňuje ji. Lituji jen toho, že nemohu dělat vše, co bych si představoval.

Připravili
Kateřina Palová
a Jan Burda
foto z archivu
J. Procházky

www.brezovylistek.cz

foto archiv SMOP ČSOP

foto archiv SMOP ČSOP